Шифр: Капела

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛІЙСЬКИХ ЗВУКОНАСЛІДУВАЛЬНИХ СЛІВ ТА ЇХНІЙ ПЕРЕКЛАД УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Анотація

Наукову роботу присвячено звуконаслідуванням англійської та української мов і трансформаціям для їх перекладу, оскільки різниця мовних систем спричиняє певні труднощі під час роботи з такою лексикою. У раніше опублікованих дослідженнях із цієї теми автори розглядали окремі специфічні питання, але стратегій для процесу перекладу не було запропоновано. Це зумовлює **актуальність** наукової роботи.

Метою дослідження було виявлення способів досягнення адекватності перекладу звуконаслідувань. Відповідними **завданнями** стали: 1) визначити поняття звуконаслідування; 2) розглянути різні теорії та класифікації звуконаслідувальних слів; 3) встановити особливості таких реалій в англійській та українській мовах; 4) виявити й класифікувати приклади звуконаслідувань і з'ясувати прийоми та трансформації для їх перекладу; 5) визначити застосовні на практиці трансформації.

Для вирішення завдань наукової роботи використовувалися такі **методи лінгвістичного дослідження**: контекстуального аналізу (для виявлення й розрізнення використаних трансформацій під час перекладу звуконаслідувань), порівняльний (для зіставлення мовних одиниць оригіналу й перекладу) та описовий (на основі прийомів спостереження, інтерпретації та зіставлення).

Апробація результатів дослідження проводилася у формі одноосібного виступу на пленарному засіданні в рамках IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених «Мовна комунікація і сучасні технології у форматі різнорівневих систем» (м. Бахмут, 29 листопада 2019 року).

За матеріалами доповіді було здійснено **публікацію**: «Визначення місця та функцій ономатопеї в системі англійської та української мов».

З огляду на мету й завдання дослідження робота **складається зі** вступу, двох розділів, висновків і списку використаних джерел. Матеріали, положення і висновки проведеного дослідження можуть бути корисні для написання наукових робіт та в практичній діяльності перекладачів.

Шифр: Капела

ЗМІСТ

ВСТУП 4

РОЗДІЛ 1. ФЕНОМЕН ЗВУКОНАСЛІДУВАННЯ 6
1.1. Визначення мовного статусу звуконаслідувань 6
1.2. Класифікація звуконаслідувань 10
Висновки до розділу 1 13

РОЗДІЛ 2. ПЕРЕКЛАД ЗВУКОНАСЛІДУВАНЬ 14
2.1. Проблеми перекладу звуконаслідувань як реалій 14
2.2. Перекладацькі трансформації 18
2.3. Особливості перекладу звуконаслідувань 26
Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ 27

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 29

ВСТУП

Специфічні особливості звуконаслідування часто викликають проблеми у студентів-перекладачів із будь-якої мови. Звуконаслідувальні слова є як в англійській, так і в українській мовах. Це дослідження зосереджується на звуконаслідувальній лексиці для того, щоб вивести стратегії для її перекладу.

Словник визначає ономатопею, або звуконаслідування, як умовне відтворення звуків, які є в реальному житті: природи, машин, тварин і людей, а також процес утворення слів, звукові оболонки яких якоюсь мірою нагадують предмети, для позначення яких їх використовують [10, с. 84]. Прикладами такої лексики є такі іменники й дієслова: *oink – рохкання, whew – свист, thrum – тринькання, purr – муркотіти, snore – хропіти, titter – хихикати.*

Ритмічність і мелодійність звуконаслідувальних слів зумовлюють їхню стилістичну та поетичну функції, тому не дивно, що таку лексику можна знайти в різних контекстах і жанрах, зокрема в художній літературі. Різниця культур і мовних систем може викликати труднощі в процесі перекладу ономатопеї, особливо в недосвідчених перекладачів.

Наше дослідження спрямоване детально ознайомитися зі структурними та семантичними особливостями ономатопеї, а також представити застосовні трансформації перекладу звуконаслідування з англійської мови українською.

Дослідження ролі звуконаслідувальних слів і особливостей їхнього функціонування в системі мови має велике значення для методології перекладу. Інтерес до вивчення теми ономатопеї виражений у роботах таких мовознавців і перекладознавців, як І. Арнольд, Г. Атрушина, Р. Гінзбург, А. Ніколенко, М. Мостовий, Н. Раєвська, І. Гаценко. До проблеми перекладу звуконаслідувальної лексики зверталися С. Влахов, С. Флорін, С. Воронін, Л. Нелюбін, О. Ребрій, Л. Горохова та В. Фатюхін.

У поглядах дослідників щодо питань визначення суті, класифікації та методик передачі ономатопеї є як збіги, так і розбіжності. Відсутність єдиного загальновизнаного підходу до способу передачі звуконаслідувальних одиниць

для перекладу літератури з англійської мови на українську зумовлює **актуальність** теми дослідження.

Об'єктом вивчення є явище ономатопеї, яка активно використовується у створенні стилістичних засобів у художньому тексті.

Предметом вивчення вважаємо класифікацію та особливості перекладу звуконаслідувань українською мовою з англійської.

Матеріалом роботи слугували звуконаслідувальні слова, дібрані зі словників та художньої літератури.

Мета дослідження полягає в тому, щоб, розглянувши місце звуконаслідувальних одиниць у системі мови, їхню структурну організацію й семантичні особливості, виявити способи досягнення адекватності перекладу ономатопеї. Для досягнення мети необхідно виконати такі **завдання**: 1) надати визначення явищу звуконаслідування; 2) розглянути різні підходи до класифікації звуконаслідувальних слів; 3) визначити особливості таких реалій в англійській та українській мовах; 4) дібрати та класифікувати приклади звуконаслідувань і з'ясувати прийоми та трансформації для їх перекладу; 5) на основі проведеного дослідження виділити трансформації, застосовні для використання на практиці.

Наукова новизна роботи полягає в комплексному дослідженні явища звуконаслідування та пошуку розв'язання проблем перекладу його засобів.

Теоретичне значення дослідження полягає у висвітленні місця звуконаслідувань у системі мови та обґрунтуванні принципів адекватності перекладу такої лексики українською мовою.

Практичне значення роботи дослідження визначається можливістю застосування його результатів у практичній діяльності перекладачів, а також під час написання кваліфікаційних студентських робіт.

З огляду на мету й завдання дослідження робота **складається зі** вступу, двох розділів, висновків і списку джерел. Використані матеріали і висновки проведеного дослідження можуть бути корисні в практичній діяльності перекладачів.

РОЗДІЛ 1.
ФЕНОМЕН ЗВУКОНАСЛІДУВАННЯ

1.1. Визначення мовного статусу звуконаслідувань

Будь-яка діяльність нерозривно пов’язана зі звуками. У кожній мові є пласт лексики, який складається зі слів для імітування звуків навколишньої реальності за допомогою фонетичних засобів мови. Таку лексику називають звуконаслідувальною. Вона характеризується виразністю, експресивністю й високою емоційністю. Звуконаслідування займають особливе місце в системі частин мови. Вони активно вживаються в усній народній творчості й художній літературі, проте не всі зафіксовані в наявних словниках.

Деякі мовознавці виділяють феномен звуконаслідувальних слів, які використовують звуки, що акустично нагадують дію, яку позначають (*ding-dong, choo-choo, ka-ching*), і звуковий символізм. Ці явища слід розрізняти.

Звуковий символізм не є тотожним ономатопеї, оскільки між звуковим складом і словом немає прямої акустичної тотожності, але виникає асоціація, образне уявлення [23, с. 34]. Прикладами є такі початкові групи приголосних і голосних: 1) *sl*imy, *sl*eazy, *sl*ouch, *sl*ither; 2) *gl*ow, *gl*eam, *gl*isten; 3) *g*oo*f*y, l*oo*ny, *f*oo*l*, n*oo*dle.

У таких випадках слово сприймається носіями мови на підсвідомому рівні. Експериментально А. Журавльов виявив символіку деяких звукових одиниць, наприклад, [а] асоціюється із широтою, [у] – із сумом, тривогою [5, с. 268].

Проте є гіпотеза, що звуконаслідування слід розглядати як щось набагато ширше, ніж просто утворення слів шляхом наслідування суто акустичних явищ. Деякі дослідники припускають, що слова можуть наслідувати через свою звукову форму певні неакустичні риси та якості неживих предметів, дій та процесів, або що значення цього слова безпосередньо стосується звукової структури назви об’єкта. Якщо курча або кошеня назвуть пухнастим, то у звучанні прикметника відчувається м’якість його оперення чи хутра. Такі

дієслова, як *to glide, to slide, to slip*, повинні передавати самим звуком природу плавного, легкого руху слизькою чи ковзкою поверхнею. Звукова форма слів *shimmer, glimmer, glitter* відтворює тремтливий характер слабкого світла. Звучання дієслів *to rush, to dash, to flash* вказує на швидкість та енергійність відповідних їм дій [4, с. 116].

Важливою проблемою є також те, що кожен народ має власні уявлення про зовнішній світ, тому звуконаслідування різних мов можуть сильно відрізнятися, хоча й мають певну схожість [14, с. 19-26].

Наприклад, українське *кукуріку* й англійське *cock-a-doodle-doo*, *гав-гав* і *bow-wow, moo* і *мукати*. Отже, можна говорити про фонетичне вмотивування ономатопеї. Вмотивування означає взаємозв'язок між морфемним або фонетичним складом та структурними особливостями слова, з одного боку, та його значенням – з іншого.

Є три основні типи мотивації: фонетична, морфологічна та семантична. Коли між звуками слова та їхнім значенням є певна схожість, мотивація є фонетичною, як у випадку звуконаслідувань. Завдяки цьому деякі з таких слів англійської, української та інших мов мотивують звучання майже або зовсім однаково: *chirp – цвірінькати, cuckoo – кукувати, hiss – сичати, meow – нявкати*. Це далеко не всі слова, смислове значення яких у протиставлених мовах базується на звуковій імітації. Проте їхня кількість, порівнюючи з іншими типами мотивованих слів, невелика. Вона становить англійською мовою приблизно 1,08 %, а українською мовою лише приблизно 0,8 % [1, с. 33-34].

Дослідники оцінюють мовний статус ономатопеї з різних науково-теоретичних точок зору. Тому їхні думки щодо цієї проблеми не є однозначними. Отже, можна зазначити 4 категорії, які вважають звуконаслідування:1) тотожним вигукам;2) окремою групою слів у складі вигуків; 3) дієслівно-вигуковою формою; 4) окремою групою слів [11].

Ми вважаємо ономатопею незалежною категорією зі специфічною структурою та принципами словотвору, яка виконує низку важливих функцій.

За звуком, який видає той чи інший об’єкт, можна визначити його вид, форму, деякі ознаки. Звуконаслідування відрізняються значенням від вигуків, які виражають емоції та почуття, не називаючи їх, і мають низку специфічних особливостей, які ще недостатньо вивчені. Крім того, звуконаслідування не уособлюють емоцій чи почуттів і не потребують пояснення для носіїв мови. Такі слова належать до тієї чи іншої граматичної групи, мають лексичне значення, є членами речення та стають важливим способом утворення нових слів різних частин мови, а саме дієслів, іменників і прикметників, за допомогою суфіксів. Наприклад, від дієслів української мови виникають іменники за допомогою суфіксів -анн, -інн, -іт, -ун (*тупати – тупіт*) та прикметники із суфіксами -ат, -уч (*скрипіти – скрипучий*).

Ономатопея як спосіб словотворення означає, що слова формуються шляхом наслідування різного роду звуків, які можуть видавати тварини, птахи, комахи, люди та неживі предмети. Здебільшого звуконаслідування, які вживаються для назви звуків чи рухів, – це дієслова, які легко перетворюються на іменники: *bang* (*удар*, *грюкати*, *бах*); *boom* (*гул*, *гупати*, *бум*); *hum* (*дзижчання*, *дзижчати*); *rustle* (*шелест*, *шелестіти*); *smack* (*ляпас*, *ляскати*, *шльоп*) [19, с. 81]. Зв’язок ономатопеї з реальністю пояснює зміни конотативного значення слова залежно від контексту, тому дієслова легко конвертуються в іменники.

У реченні звуконаслідування здебільшого виконують функції присудка, але можуть використовуватися в ролі будь-якого члена речення, таких як:

1) підмет: *A solitary <u>shriek</u> escaped from his lacerated lips, which were bitten through and through in the intensity of terror* [26]. – *Один лиш <u>скрик</u> вирвався з його губів, попрокушуваних у нападах смертельного страху* [20, с. 34];

2) присудок: *When, after some hours’ absence, the stupendous and magnificent battlements of the Chateau Metzengerstein, <u>were discovered crackling and rocking</u> to their very foundation, under the influence of a dense and livid mass of ungovernable fire* [26]. – *Аж ось, за якусь годину, грізні й величні мури палацу Метценгерштайнів <u>затріщали</u> й <u>задвигтіли</u> під навалою суцільної стіни*

блідого невтримного вогню [20, с. 34];

3) додаток: *But as the Baron listened, or affected to listen, to the gradually increasing uproar in the stables of Berlifitzing–or perhaps pondered upon some more novel, some more decided act of audacity–eyes became unwittingly rivetted to the figure of an enormous, and unnaturally colored horse, represented in the tapestry as belonging to a Saracen ancestor of the family of his rival* [26]. *– Та поки барон прислухався – чи вдавав, ніби прислухається, – до чимраз гучнішого гамору біля берліфітцингівських стаєнь, а може, надумував якийсь новий, іще зухваліший чин, очі його не відривались від витканого на шпалерах велетенського, неприродної масті коня, що нібито належав сарацинові, пращурові ворожого роду* [20, с. 29].

Особливістю звуконаслідувань англійської мови є їхня сполучуваність, коли ономатопи утворюють складні слова, наприклад, *whizbang, buzz-bomb*.

Одним із понять у дослідженні ономатопеї є агломерат звуконаслідувальних одиниць. Агломерат – це наявність декількох звуконаслідувальних одиниць у порівняно невеликому тексті.

Л. Горохова зазначає, що вони виконують однакову функцію та володіють схожим ступенем реалізації звуконаслідувального сенсу слова у складі агломератів: *When they tittered, I tittered; when they roared, I roared; and I also threw in a little snigger all by myself now and then, as if I had seen a bit of humour that had escaped the others. These other people also tittered when the young men tittered and roared when the young men roared; and, as the two young men tittered and roared and exploded with laughter pretty continuously all through the song, it went exceedingly well* [24]. *– Коли вони посміювались, я посміювався також, коли вони реготали, реготав і я. Крім того, я ще час від часу похихикував і сам, ніби вловлюючи щось смішне там, де іншим цього зробити не вдавалось. Коли почали співати пісню, я помітив, що багато хто так само, як і я, прикипів очима до двох юнаків, вони також посміхалися, коли посміхалися юнаки, і реготали разом з ними. А оскільки юнаки пирскали, реготали і вибухали сміхом майже безперестану впродовж усієї пісні, все йшло просто чудово* [13].

Шифр: Капела

Агломерати здебільшого є характерними для художньої літератури, де вживаються у двох типах:

1) гомогенні (однокореневі): *Mr Wigg began to chuckle at that, but he caught sight of Mary Poppins' face and stopped the chuckle, and continued* [27] – *І містер Перук знов захихотів, але, помітивши обличчя Мері Поппінс, перестав хихотіти і повів далі* [22];

2) гетерогенні (різнокореневі) поєднання слів: «*Yes. What's the matter*?» *they shout back.* «*Don't stop,*» *you roar* [24] –

– *Що*? *Що трапилось*? – *гукають вони у відповідь*.

– *Не зупиняйтеся*! – *кричите ви* [13].

Агломерати мають самостійне функціональне навантаження. Гетерогенні агломерати створюють звуковий образ в уяві читача та відбивають градацію звучання (модифікування висоти, тембру або гучності). Гомогенні агломерати, зі свого боку, використовуються для виділення конкретних особистих особливостей героїв і зображення процесу їхнього мислення [12, с. 96].

Підсумовуючи, наголосимо, що звуконаслідування, які вважаються відтворенням звуків природи та звуків, що супроводжують певні процеси, слід відрізняти від звукового символізму, а також від вигуків, хоча ономатопи застосовуються також як вигуки. Крім того, звуконаслідування можуть бути іменниками й дієсловами, мають лексичне значення, беруть участь у процесі словотворення та є членами речення.

1.2. Класифікація звуконаслідувань

У процесі досліджень мовознавці прагнули упорядкувати та виділити групи звуконаслідувань. У нашій роботі ми розглянемо підходи різних авторів до класифікації ономатопеї. Найпростішим прикладом може слугувати підхід І. Гальперіна [9, с. 282]. Його семантична класифікація виділяє два види звуконаслідувань: пряме й непряме.

Пряме звуконаслідування – це створення самостійних слів, які імітують

природні звуки: *buzz, roar, му-у, тпру*. Їхня функція – це не тільки називати явища, але і відтворювати їх звукописом. Подібні слова автор називає звуковими метафорами. Як і лексична метафора, вони створюють образ. Проте цей образ є звуковим. Наприклад, слово *to moo* не тільки об'єктивно називає дію, а і створює звуковий образ тварини в уяві читача. Отже, за допомогою прямого звуконаслідування реалізується також предметно-логічне значення.

Непряме звуконаслідування – це поєднання звуків із метою зробити висловлювання відлунням свого сенсу; його іноді називають ехо-письмом (шелест штор, шум вітру): *Softly and swiftly sweet dreams spread around, like a breath of fresh air*. Непряма ономатопея – це особлива форма алітерації: звуки, які повторюються, створюють об'єктивно наявний звук, викликаючи асоціацію з джерелом цього звуку.

А. Газов-Гінзберг вважає, що звуконаслідування можна поділити на зовнішні та внутрішні за джерелом виникнення звуку. Зовнішніми є наслідування звуків природи, а також звуки, які супроводжують різку дію, рух, удар, плескіт води, шум: *flick, rush, clunk*. До внутрішніх належать слова, які позначають мовну діяльність, а також її характеристику: *gabble, mumble, blab*, а також слова на позначення фізіологічних процесів, крику, плачу чи сміху: *cry, laugh* [8, с. 17-26].

Класифікація І. Арнольд також ґрунтується на семантичному критерії. Звуконаслідування розподіляються на такі типи:

1) звуки живих істот, які утворюються в процесі спілкування та вираження почуттів: *babble, giggle, whisper, mutter*. Ця група є найбільшою;

2) звуки тварин, птахів і комах: *buzz, croak, moo, purr*. Ця група досить велика. Звуків є стільки, скільки в природі тварин. Деякі птахи називаються за звуками, які видають: *a crow* (*ворона*), *a cuckoo* (*зозуля*);

3) звуки природи: *to blow, to bubble, to gush, to splash, to trickle*;

4) звуки металевих речей, рушниць, вогню: *to bang, to clang, to clank, to clap, to click, to pop*;

5) звуки дзвонів і годинників: *tick, tick-tock, ting*;

6) звуки механізмів: *blare, roar, screech, burr, drone*;

7) звуки ударів або зіткнення: *whack, clash, crash* [3, с. 280-281].

Крім того, І. Арнольд виділяє два типи звуконаслідувань, утворених за допомогою редуплікації, залежно від наявності змін у звуковому складі слів. Вона наголошує, що подвоєння здебільшого спостерігається саме під час утворення звуконаслідувань. Повторення без зміни у звуковому складі (повне) трапляється порівняно рідко: *pom-pom – кулемет*. Найчастіше спостерігається повторення з чергуванням голосних (і-а, і-о), тобто часткове: *chit-chat – базікання*. Проте приголосні також можуть змінюватися, тоді повторення перетворюється в римування: *rat-tat – стук у двері* [2, с. 194-195].

Класифікація С. Вороніна є поділом за типами звучання: удари, неудари, дисонанси. Трьом типам звуконаслідувань, які відповідають кожному класу звучань-денотатів, належать такі назви: інстант, континуант і фреквентатив [7, с. 44-66].

Звуконаслідувальні слова класифікують також відповідно до частотності використання. Оскільки вони беруть участь у створенні потрібного ефекту, то можна також говорити про поділ на загальноприйняті й авторські, або індивідуальні, звуконаслідування.

Загальноприйнятими вважаються такі звуконаслідування, які носії мови чують однаково (*tick-tock*), а індивідуальні є тими, які автор створює сам, залежно від того, як він їх чує або як хоче, щоб їх почули читачі (*RRrrRRrrRRooom-ER-ER-ER – звук автобуса*). Письменники можуть використовувати звуконаслідувальні одиниці для підсилення акустичного фону описуваної сцени або вираження відчуттів героя. Водночас розкривається своєрідність його особистості, яка виражається в особливостях мови.

Звуконаслідувальні слова можуть використовуватися як у прямому, так і в переносному значенні. Дієслово *chatter* вживається в прямому значенні в такому випадку: *He and Fred began chattering away about past bargains found and Internet profits reaped*. Прикладом вживання звуконаслідування в переносному значенні є *quiver*: *He pointed his fingers, his cheeks flushed and he seemed to quiver with emotion*.

Шифр: Капела

Звуконаслідування також можна поділити на первинні та похідні. Первинними є односкладові й неподільні одиниці (*tweet*). Похідними є форми, утворені від первинних шляхом додавання до них афіксів (*knocking*).

Висновки до розділу 1

Отже, звуконаслідувальні одиниці можуть застосовуватися у великій кількості як агломерати, гомогенні та гетерогенні. Вони виконують низку важливих функцій. Автори вживають ономатопею для посилення психоакустичного фону описуваних сцен, передачі звукових особливостей мовлення й поведінки персонажів, вираження їхнього стану й почуттів.

Звуконаслідування можливо класифікувати за семантичним, акустичним і структурним критеріями, а також за частотністю використання. У нашому дослідженні ми будемо спиратися на класифікацію за джерелом виникнення звуку, представлену І. Арнольд, оскільки вона має декілька підкласів, які повно охоплюють явище.

РОЗДІЛ 2.
ПЕРЕКЛАД ЗВУКОНАСЛІДУВАНЬ

2.1. Проблеми перекладу звуконаслідувань як реалій

Переклад не є простою заміною одиниць однієї мови одиницями іншої мови. Цей процес супроводжується певними труднощами, які перекладачеві необхідно подолати. Основним завданням, яке перед ним стоїть, є досягнення адекватності перекладу. Звернемося до поняття адекватності.

Адекватність перекладу – це відтворення єдності форми та змісту оригіналу засобами іншої мови; тотожна інформація, передана рівноцінними засобами. Адекватним є такий переклад, під час якого найповніше передано зміст тексту за допомогою точних еквівалентів або задовільних субститутів усіх застосовуваних автором засобів [18, с. 13-14].

Еквівалентність перекладу – максимальна ідентичність усіх рівнів змісту текстів оригіналу й перекладу. Терміни «еквівалентність» і «еквівалентний» передбачають відношення між вихідним і кінцевим текстами, які виконують подібні комунікативні функції в різних культурах. На відміну від адекватності еквівалентність орієнтована на результат [18, с. 253-254].

Проблему перекладу ономатопеї вивчали С. Влахов і С. Флорін, які відносять це явище до сфери перекладацьких труднощів через наявність таких трьох ключових принципів:

1) традиції вербального (як письмового, так і усного) відтворення одних і тих же звуків живої й неживої природи різних мовних спільнот можуть суттєво відрізнятися;

2) у цих мовних спільнотах часто утворюються нові звуконаслідування, пов’язані з особливим світосприйняттям народу (насамперед із властивими саме цій країні рисами клімату, флори й фауни, рельєфу, а також побуту), які не характерні для інших спільнот, а тому відсутні в їхній мові;

3) звуконаслідування в художніх творах здебільшого мають оказіональний

індивідуально-авторський характер і мають особливе конотативне навантаження.

С. Влахов і С. Флорін вказують на те, що звуконаслідування не слід пропускати під час перекладу. Вони є саме наслідуваннями й повинні увійти до перекладу, створюючи такий же ефект, як і в мові оригіналу. Головним способом розв'язання цієї проблеми є підстановка, тобто заміна звуконаслідувань відповідними мовними засобами мови перекладу. У будь-якому випадку перекладачеві рекомендують зберегти ономатопею. Винятком можуть бути лише слова важкі для вимови та неадекватні за звучанням або значенням. У таких випадках перекладач повинен увійти в роль співавтора і створити функціональний «звуковий еквівалент» [6, с. 246-248].

Проблема може полягати в тому, що звуконаслідування різних мов можуть виявитися далекими за звучанням. Вони мають національну специфіку та відтворюються носіями по-різному залежно від особливостей їхньої мови. Національний характер впливає на методи та способи передачі звуконаслідувань. Крім того, він зближує звуконаслідування з реалією, оскільки вони мають національний колорит [6, с. 243]. Реалія – це така одиниця мови, лексичне значення якої несе певну етнокультурну інформацію і яка є водночас об'єктом навколишньої дійсності (референтом) та вербальною одиницею лексичного рівня на його позначення [21, с.177].

Українець і німець, англієць і француз, грек і поляк відтворюють певні звуки по-різному – так, як кожен із них звик це робити. Це можна пояснити наявністю національної мовної традиції. І. Лівий щодо цього пише, що звуковий матеріал мови отримує справжнє значення тільки тоді, коли з його допомогою імітується будь-який природний звук, тобто у звуконаслідувальних словах [16, с. 326]. Якщо у вірші повторюються звукові елементи таких слів, то читач пригадує їхній сенс, а вони зі свого боку набувають значення.

До цього потрібно додати, що поряд із чисто змістовною стороною у звуконаслідувальних слів є конотативне значення, частиною якого є національний колорит. Для носіїв англійської півень кричить *cock-a-doodle-doo,*

а для українців – *кукуріку*. Наведемо приклади подібних національних відмінностей.

Звуки тварин, птахів і комах:

1) півень: *cock-a-doodle-doo – кукуріку*;
2) курка: *cluck-cluck, bok-bok-bok – куд-кудак, ко-ко-ко*;
3) качка: *quack-quack – ках-ках, кря-кря*;
4) індик: *gobble-gobble – гик-гик-гик, гулі-гулі*;
5) гусак: *honk-honk – га-га-га*;
6) ворона: *caw-caw – кар-кар, кра-кра*;
7) сова: *hoo-hoo – пугу-пугу, ух-ух*;
8) птах, курча: *tweet-tweet, chirp-chirp– тьох-тьох, фіть-фіть*;
9) собака: *bow-wow – гав-гав*;
10) вовк: *awooo – у-у-у*;
11) кіт: *miaow – няв-няв, purr – мур-мур*;
12) кінь: *neigh – і-го-го, clip-clop – цок-цок*;
13) віслюк: *hee-haw, wee-snaw – іа-іа*;
14) вівця: *baa – бе-е-е*;
15) коза: *maa – ме-ке-ке*;
16) свиня: *oink-oink – хро-хро, рох-рох*;
17) жаба: *croak – ква-ква, кум-кум, квок-квок*;
18) лев: *roar, grrr, rawr – р-р-р*;
19) бджола: *buzz, bzzz – д-з-з*;
20) змія: *hiss, sss – си-си*;

людини:

21) відкушування: *chomp, munch, nom – ням, хрум, кусь*;
22) вживання їжі: *yum yum, omnom nom – ням-ням, хрусь-хрусь*;
23) пиття: *glug, slurp – буль-буль, глип-глип*;
24) ковтання: *gulp – гольг, шурх-шурх*;
25) кашель: *koff – кахи-кахи*;
26) чхання: *achoo – апчхи*;

27) сон, хропіння: *zzz – х-р-р*;

28) плач дитини: *wah-wah – уа-уа*;

29) поцілунок: *mwah, smooch – цьом, цмок*;

30) стукіт серця: *thump-thump, boom – тук-тук*;

<u>ударів, сплесків або зіткнення</u>:

31) ляснути, тріснути: *pop, slap – лясь*;

32) падати з гуркотом, тріском: *bang, crash – хлоп, трісь*;

33) скрипіти: *creak – скрип*;

34) стукати: *knock-knock – стук-стук*;

35) битися з плескотом: *splash, splat – плесь*;

36) глухий звук удару: *bump, thud, thump – бух, бах, гуп*;

<u>механізмів, рушниць, металевих речей, тертя</u>:

37) клавіатура, затвор камери: *click – клац*;

38) ножиці: *snip-snap – чик-чик*;

39) сірник: *fwoosh – черк*;

40) телефон: *ring ring, brrring brrring, ringaling – дзінь-дзінь*;

41) постріл: *bam, boom, kaboom – бух, бабах*;

<u>природи</u>:

42) грім: *roll, rumble, boom – гуркіт, грюкання*;

43) краплі води: *drip drop, plink plonk – кап-кап, крап-крап, шльоп*;

44) вітер: *whoo, whoosh – гу-у-у, у-у-у*;

45) хвиля: *rustle, surf – шерхіт* (*шурх*), *хлюп*.

Отже, звуконаслідування англійської та української мов здебільшого відрізняються за фонетичною формою. Англійська мова має широкий спектр звуконаслідувань, зокрема на позначення ударів різної інтенсивності; залежно від сили або гучності використовуються різні слова. Семантично їх можна розділити на певні класи, які є приблизно однаковими в обох мовах. Крім того, як в англійській, так і в українській наявні звуконаслідування різної структури, від простих односкладових слів до похідних і складених. Процес утворення звуконаслідувань в обох мовах відбувається за схожими принципами; часто

використовується редуплікація та афіксація. Для досягнення адекватності перекладу ономатопеї необхідно враховувати особливості функціонування розглянутих одиниць у системі мови оригіналу та мови перекладу, а також проаналізувати контекст, у якому їх було вжито.

2.2. Перекладацькі трансформації

Згідно з Р. Міньяр-Белоручевим, «адекватний переклад є метою художнього перекладу» [17, с. 164]. Художній переклад згаданий не випадково: звуконаслідування як особливі стилістичні засоби широко використовуються в художній літературі для створення експресії.

Звуконаслідування вживаються часто як у творах для дітей та юнацтва, так і для старшої аудиторії. Зокрема серед жанрів, у яких застосовуються звуконаслідування, можна назвати казки та вірші, фентезі та фантастику. У творах для дітей вони виконують важливу функцію – допомагають краще усвідомити власний зв’язок із навколишнім середовищем. Крім того, письменники використовують звуконаслідування як спеціальний стилістичний засіб мовної гри, створення особливої атмосфери або комічного ефекту [21, с. 169]. Оскільки автор намагається викликати ту чи іншу реакцію читача за допомогою звуконаслідувань, їхня передача під час перекладу має важливе значення для збереження авторського задуму й художньої виразності твору.

Для передачі загальноприйнятих звуконаслідувань необхідно відшукати в мові перекладу відповідний загальноприйнятий, або узуальний, еквівалент і застосувати його: усі звуконаслідування тварин, природи та механічних речей у різних мовах мають встановлені звукові форми [6, с. 246]. Працюючи з оказіональними звуконаслідуваннями, перекладач «має можливість зробити вибір на користь формального (транскодованого) або ж функціонального (власно створеного) відповідника» [21, с. 170].

Для досягнення адекватності використовуються певні перекладацькі трансформації.

Трансформації – основа більшості прийомів перекладу. Вони полягають у зміні формальних або семантичних компонентів вихідного тексту, зберігаючи інформацію, призначену для передачі [17, с. 175]. Самі трансформації, які є суттю професійного перекладу, можна поділити на такі категорії залежно від характеру змін:

1) лексичні (транскодування, калькування);

2) лексико-семантичні (конкретизація, генералізація, смисловий розвиток);

3) граматичні (заміна частини мови, граматичної форми);

4) лексико-граматичні (додавання або вилучення, описовий переклад, антонімічний переклад).

2.3. Особливості перекладу звуконаслідувань

Розглянемо деякі з прикладів перекладу звуконаслідувань у творах художньої літератури з англійської мови на українську. Для аналізу ми обрали роман «Воно» С. Кінга в перекладі О. Красюка, С. Крикуна й А. Рогози. Для з'ясування значень слів було використано словники «Merriam-Webster Dictionary» і «Словник української мови: в 11 томах».

1) *It banged gustily* [25, с. 8]. – *Двері майнули вітром і бахнули* [15, с. 7].

Словник «Merriam-Webster Dictionary» дає таке визначення звуконаслідування удару «to bang»: «to knock, hit, or thrust vigorously often with a sharp noise». Іншими словами, це звук, який утворюється, якщо голосно й сильно стукати, ударяти. Перекладач знайшов узуальний відповідник в українській мові: «бахкати» – «створювати гучні короткі звуки; із силою стукати, ударяти». Цей еквівалент знайомий українському читачеві та є тотожним англійському слову за значенням, тому переклад вважаємо вдалим.

2) *He climbed the stairs with slow deliberation, aware – too aware – of how hard his heart was working. Ka-boom, ka-thud* [25, с. 105]. – *Він сходив угору сходами з повільною обережністю, усвідомлюючи – аж зайве усвідомлюючи, – як важко працює його серце. Ка-гуп, ка-стук* [15, с. 93].

У «Merriam-Webster Dictionary» «kaboom (n) – the sound of an explosion or crash», тобто звук вибуху, удару або падіння; а «thud (n) – a dull sound», тобто глухий звук. Отже, вони є звуконаслідуваннями ударів. Слова «гупати» і «стукати» схожі, але перше з них має значення глухого удару. Крім того, у перекладі до «гуп» і «стук» додається «ка» за аналогією до англійської мови. Отже, застосовуються заміна частини мови та напівкалькування, коли частина слова запозичена (у нашому випадку транслітерована), а інша перекладається. Загалом, вважаємо додавання «ка» для підсилення звуку виправданим, оскільки передається не просто звичайний темп серцебиття, коли людина перебуває в спокійному стані, а важкий і прискорений.

3) *He walks around, green cut-off boots squeaking in the snow like tiny shutter hinges which need oil, and his head seems to bulge with the story; it is a little scary, the way it needs to get out* [25, с. 128]. – *Він походжає довкола, укорочені зелені чоботи риплять у снігу, як маленькі завіси віконниць, що потребують змащення, і голову йому немов роздимає тією історією; це трішки лячно, те, як вона прагне вилитися* [15, с. 114].

Словник «Merriam-Webster Dictionary» дає таке визначення дієслова «to squeak» – «to utter or make a short shrill cry or noise», тобто видавати короткий пронизливий шум. Це звуконаслідування можна віднести до категорії звуків зіткнення. У «Словнику української мови» «рип – різкий неприємний звук, що виникає від тертя предмета або його частин чи деталей об щось інше». У цьому прикладі спостерігаємо також заміну частини мови з дієприкметника теперішнього часу в англійській на дієслово в українській. Отже, за значенням переклад відповідає оригіналу, зокрема тим, що йдеться саме про неприємний звук.

4) *Once a partridge flew up, a magnificent bird as brown as late-autumn oaks, the explosive coughing whirr of its wings audible even over the pounding engine* [25, с. 271]. – *Якось спурхнула куріпка, прекрасна птаха, коричнева, як дуби пізньої осені – «хуррр», вибуховий джеркіт її крил було чутно навіть попри гуркіт двигуна* [15, с. 237].

Шифр: Капела

В англійській «whirr (n) – a continuous fluttering or vibratory sound made by something in rapid motion», тобто тремтливий звук, що вібрує. Це звуконаслідування на позначення звуку птахів. В українській «джеркіт– уривчастий, тремтливий звук, що пульсує». Крім відповідника, перекладач додає звуконаслідування, яке означає шум пташиних крил «хур-хур», але дещо видозмінене – «хуррр». Додавання «рр» звертає увагу на те, що цей звук різкий (в оригіналі для цього використовується слово «coughing»). У цьому випадку спостерігаємо смисловий розвиток і заміну частини мови; на нашу думку, такі трансформації були доречними.

Звернімося до аналізу звуконаслідування «pounding», яке застосовується як означення до слова «engine»: «to pound – to move with or make a heavy repetitive sound», тобто видавати гучний повторюваний звук або рухатися з таким звуком. Отже, це звуконаслідування належить до категорії звуків механізмів. В українській мові «гуркіт – протяжні, розкотисті звуки від ударів, падіння, розрядів». Було замінено частину мови, але за значенням український еквівалент цілком доречний.

5) *Will would roar down the road toward Rhulin Farms, turn around in their driveway* (*if he had gone the other way, Henry Bowers's crazy father Butch probably would have blown his head off with a shotgun*), *and then roar back, the unmuffled engine blatting stridently while Mike jumped up and down with excitement, cheering, and his mom stood in the kitchen doorway, wiping her hands on a dishtowel and pretending a disgust she didn't really feel* [25, с. 270]. – *Вілл гуркотів дорогою в бік фермерського господарства Руліна, розвертався на їхній алеї* (*якби він поїхав в інший бік, Батч, скажений батько Генрі Баверза, можливо, відстрелив би йому голову зі свого дробовика*), *а потім гуркотів назад, двигун без глушника відчайдушно репетував, тим часом як Майк підстрибував у захваті, галасуючи, а його мати стояла в одвірку кухні, витирала собі руки рушником для посуду, вдаючи відразу, якої вона насправді не відчувала* [15, с. 236].

У цьому контексті дієслово «to roar» має таке значення: «to proceed or rush with great noise or commotion», іншими словами, рухатися з гучним шумом.

Перекладач знайшов відповідник в українській мові: «гуркотіти» – «створювати протяжні, розкотисті звуки». Цей еквівалент також вказує на рух, оскільки в перекладі до дієслова «гуркотів» додається «дорогою» й «назад»; в оригіналі для цього використовуються «down the road» і «back» відповідно.

Наступне звуконаслідування «to blat – to make a raucous noise», тобто створювати різкий, хриплий звук, перекладається як «репетувати», що означає «сильно кричати, видавати зойки від болю, переляку, здіймати галас». Це слово також можна віднести до категорії звуків механізмів, як і попереднє «to roar». Український відповідник здебільшого вживається для позначення звуків людини, тому, крім заміни частини мови, можна говорити про прийом метафоризації. Хоча дієслово «репетувати» має у своєму складі звук [р] на відтворення різкого звуку двигуна, на нашу думку, краще було б замінити його на «рокотати», оскільки саме «рокіт» типово вживається на позначення звуків мотора або різних механізмів. Крім того, спостерігаємо заміну частини мови з дієприкметника теперішнього часу на дієслово у формі минулого часу.

У тому самому уривку «to cheer» має значення «to utter a shout of applause or triumph», тобто герой радісно кричить; «to cheer» перекладено як «галасувати» зі значенням «сильно кричати». Отже, категорія цього звуконаслідування – звуки людини. Хоча українське дієслово «галасувати» не містить у собі позитивної конотації, а отже, є генералізованим, поряд із ним є «у захваті», тобто перекладачеві вдалося успішно передати значення оригіналу. Необхідно зазначити, що дієприкметник теперішнього часу в оригіналі перекладений дієприслівником на українську мову. Вважаємо переклад цього фрагмента вдалим.

6) *The crackle and crash of Henry's go-for-broke progress behind him called up unpleasant images of being chased by a killer dog or a rogue bear* [25, с. 704]. – *За ним стрімголов мчав Генрі, тріск і ляскіт його поступу навівав неприємні образи скажених псів чи ведмедів-шатунів* [15, с. 608].

В англійській мові дієслово «to crackle» вживається в значенні «to make a series of short, sharp noises», тобто створювати короткі різкі звуки. Іменник

утворений від цього дієслова було перекладено за допомогою слова «тріск», що означає різкий звук, який утворюється, коли щось ламається, тріскає, розривається. Отже, у перекладі значення слова звужується.

Іменник «crash» (a loud explosive sound) зазвичай вживається на позначення гучного розривного звуку; а «ляскіт» – це звук удару чим-небудь еластичним, м'яким або по м'якому. Це звуконаслідування, як і попереднє «to crackle», належить до категорії звуків ударів або зіткнення. Першим відповідником до слова «crash» було б «гуркіт», але з контексту стає зрозуміло, що необхідно передати звук кроків, а не звук мотора. Автор вдається до прийому смислового розвитку, оскільки «ляскіт» викликає асоціації зі звуками кроків, але босими ногами.

7) *It went off with a terrific CRRRACK! that echoed and blew a wide bare patch in the grass* [25, с. 699]. – *Пролунав неймовірний вибух, залишивши по собі голу смугу землі серед трави* [15, с. 605].

Іменник «crack – a loud explosive sound» (звук вибуху), який належить до категорії звуків металевих речей, написаний великими літерами з додатковими «rr» і вказує на силу вибуху та надзвичайно гучний звук у результаті. У перекладі спостерігаємо слово «вибух», тобто замість самого звуку називають його джерело, використовуючи смисловий розвиток. На нашу думку, звуконаслідування можна було б замінити на український еквівалент із тотожним значенням «ТАРРРАХ!», зберігаючи акустичний ефект.

8) *WHAP! His hand rocketed down in a wide sweeping orbit and struck her face* [25, с. 917]. – *БАХ! Його кулак описав широку орбіту і врізався їй в обличчя* [15, с. 787].

В англійській мові іменник «whap» (або, частіше, «whop») означає сильний удар (категорія «звуки ударів»). Перекладач знаходить вдалий еквівалент на позначення звуку від удару і зберігає великі літери та знак оклику.

9) *There were mingled barks and howls – sounds out of a cold nightmare* [25, с. 382]. – *Упереміш із гавкотом лунало виття – звуки з якогось крижаного кошмару* [15, с. 334].

Шифр: Капела

Перекладач використовує загальноприйняті відповідники до слів «bark» та «howl», які означають звуки собаки, але в оригіналі іменники вжито у множині. Отже, відбулися граматичні зміни – заміна числа (множини на однину).

10) *The clown costume writhed and flapped, but Beverly felt no wind* [25, с. 581]. – *Клоунський костюм здимався й лопотів, хоча Беверлі не відчувала жодного вітру* [15, с. 506].

Дієслово «to flap» означає в українській мові «колихатися, махати» або звук легких ударів; «лопотати» в «Словнику української мови» – «розвіваючись на вітрі, видавати глухі звуки». Отже, обидва слова в уривку означають звук, який виникає під час колихання вітром (звуки природи).

11) «*Ag*!» *Eddie croaked* [25, с. 266]. – *Аг*! – *крекнув Едді* [15, с. 232].

Якби йшлося про жабу, то «croak» можна було б перекласти як «квакати», але в цьому уривку це слово вжите на позначення глибокого різкого звуку, хриплого грудного голосу – «to make a deep harsh sound, to speak in a hoarse throaty voice». Перекладач знаходить еквівалент із дещо вужчим значенням – «кректати» (видавати уривчасті горлові звуки під час фізичного напруження, з болю тощо (звуки людини)). Сам же звук «Ag!» просто транслітерується.

12) *There was a huge watery ker-whasssh!* [25, с. 1029]. – *Почувся оглушливий водяний хлюпіт* [15, с. 881].

З'ясуємо, що означає авторське звуконаслідування «ker-whasssh!» (категорія «звуки зіткнення»). Префікс «ker-» використовується у звуконаслідуваннях, які імітують шум об'єкта, який падає; «whasssh» є імітацією звуку зіткнення об'єкта з водою, автор вказує на це означенням «watery». Хлюпіт – це звуки від коливання, падіння води чи удару по її поверхні. Це не обов'язково передбачає падіння («ker-»), тобто в перекладі вжито слово із ширшим значенням іншої частини мови, але сенс авторського звуконаслідування було цілком передано.

13) *It squawked again* [25, с. 283]. – *Птах знову крикнув* [15, с. 248].

Це звуконаслідування птаха. У цьому прикладі, як і в попередньому,

використовується прийом генералізації (слово в перекладі має ширше значення). В англійській «to squawk – to utter a harsh abrupt scream», тобто створювати різкий уривчастий крик.

14*) Eddie heard a dreadful squirting sound which he thought might drive him mad* [25, с. 566]. – *Едді почув жахливе чвиркання – звук, який, подумалося йому, зведе його з розуму* [15, с. 493].

Дієслово «to squirt» (звуки природи) має значення «спричиняти витікання рідини з невеликого отвору тонким швидким потоком». Перекладач знаходить досить доречний еквівалент «чвиркати» – бризкати, просочуючись крізь що-небудь під тиском чогось (про болото, кров). У цьому прикладі спостерігаємо конкретизацію значення та заміну частини мови: «squirting» – чвиркання.

15) *That weird chirruping buzzing screech came again* [25, с. 282]. – *Знов верескливо прозвучав той химерний скреготливий щебет* [15, с. 246].

Розглянемо звуконаслідувальні слова в цьому уривку. «Chirruping» («chirrup (n) – a short, high-pitched sound») перекладається як «щебет». Як англійське, так і українське слова вживаються на позначення звуку птахів.

Наступне слово «buzzing» має таке значення: «buzz (n) – a low, continuous humming or murmuring sound, made by or similar to that made by an insect», тобто це звук подібний до того, який створюють комахи (звук тварин). Його перекладено прислівником «верескливо», але це слово означає високий пронизливий звук, а не низький. На нашу думку, «buzz» можна було б перекласти за допомогою спільнокореневих до «дзижчання» слів.

Переклад наступного звуконаслідування (звук тварин) вважаємо вдалим. По-перше, початкову групу приголосних було збережено, по-друге, значення слів є близьким: «screech – a loud, harsh, piercing cry» (гучний, різкий, пронизливий звук); «скрегіт – звуки, що утворюються тертям кам'яних, металевих предметів; верхнього ряду зубів об нижній». У перекладі цих трьох прикладів спостерігаємо заміну частин мови. Також вони переставлені місцями в реченні.

Отже, за класифікацією І. Арнольд знайдені нами звуконаслідування в

перекладі роману «Воно» С. Кінга можна поділити на: 1) звуки тварин (36 %); 2) звуки ударів або зіткнення (32 %); 3) звуки механізмів (12 %); 4) звуки людей (8 %); 5) звуки природи (8 %); 6) звуки металевих речей (4 %).

Перекладачі використали такі трансформації: 1) заміна частини мови (32 %); 2) калькування (13 %); 3) смисловий розвиток (13 %); 4) генералізація (10 %); 5) конкретизація (10 %); 6) заміна числа іменників (7 %); 7) напівкалькування (6 %); 8) додавання (3 %); 9) зміна порядку слів (3 %); 10) метафоризація (3 %).

Висновки до розділу 2

У перекладознавстві поняття адекватності часто пов’язане з поняттям еквівалентності. Розмежування цих понять ґрунтується на зіставленні тексту перекладу з оригіналом або з комунікативною ситуацією, водночас слід розуміти, що в першому випадку йдеться про еквівалентність, а в другому – про адекватність.

Наявність не тільки лінгвістичного, а й культурологічного складників у звуконаслідувань доводить їхню національну специфіку. Зважаючи на деякі суттєві відмінності під час передачі ономатопів, можна визнати, що вони є реаліями. Для досягнення адекватності перекладу звуконаслідувальних елементів потрібно враховувати особливості їхнього функціонування в мовах оригіналу та перекладу, а також аналізувати контекст їх уживання.

Матеріал дослідження засвідчив типове використання таких трансформацій при перекладі звуконаслідувальних засобів з англійської мови українською: 1) заміна частини мови; 2) калькування; 3) смисловий розвиток; 4) генералізація; 5) конкретизація; 6) заміна числа іменників; 7) напівкалькування; 8) додавання; 9) зміна порядку слів; 10) метафоризація.

ВИСНОВКИ

У курсовій роботі було розглянуто явище звуконаслідування через призму проблем їхнього перекладу з англійської мови на українську. У процесі дослідження було досягнуто мету роботи й виконано поставлені завдання, а саме: 1) знайдено визначення феномену звуконаслідування; 2) розглянуто різні підходи до класифікації звуконаслідувальних слів; 3) визначено особливості таких реалій в англійській та українській мовах; 4) дібрано приклади звуконаслідувань і з'ясовано трансформації для їхнього перекладу; 5) виділено трансформації, застосовні в практиці перекладу звуконаслідувальних засобів.

Перший розділ присвячено з'ясуванню природи, функцій звуконаслідувань, підходів до класифікації таких одиниць, а також їхніх структурно-семантичних особливостей. Доведено важливість дослідження теми, виявлено деякі суперечливі аспекти феномену звуконаслідування і встановлено теоретичне підґрунтя для проведення практичної частини роботи.

Другий розділ зосереджено на проблемах перекладу звуконаслідувальних слів. Розглянуто поняття адекватності, еквівалентності, реалії та перекладацьких трансформацій. Висвітлено причини виникнення проблем під час перекладу та шляхи їхнього розв'язання. Крім того, ми приділили увагу національній специфіці звуконаслідувань.

У другому розділі було розглянуто та прокоментовано застосування звуконаслідувань у художній літературі, а також виявлено й обґрунтовано приклади адекватного перекладу. Під час аналізу перекладеного тексту було класифіковано знайдені звуконаслідувальні одиниці та виявлено частотність застосування трансформацій в україномовному перекладі англомовного роману С. Кінга «Воно» («It»). По-перше, звуконаслідування здебільшого належали до категорії звуків тварин (36 %). По-друге, найчастотнішою трансформацією виявилася заміна частини мови (32 %). Відтак стає можливим створення загальних схем роботи зі звуконаслідуваннями. Для досягнення адекватності перекладу необхідно враховувати особливості функціонування розглянутих

одиниць у системі мови оригіналу та мови перекладу, а також проаналізувати контекст, у якому їх було вжито.

Загалом було з’ясовано сутність структурно-семантичних особливостей звуконаслідувань і способи перекладу таких слів та наголошено на важливості подальшого дослідження теми. Перспективою вважаємо поглиблене вивчення стилістичних проблем перекладу звуконаслідувань, а також практичне застосування результатів роботи, її положень і рекомендацій у власній перекладацькій діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. Москва: Высшая школа, 1986. 295 с.

2. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. Москва: Наука, 2012. 376 с.

3. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык. Москва: Флинта, 2002. 384 с.

4. Атрушина Г. Б. Лексикология английского языка. Москва: Дрофа, 1999. 288 с.

5. Болотнова Н. С. Филологический анализ текста. Москва: Флинта, 2009. 520 с.

6. Влахов С. И., Флорин С. П. Непереводимое в переводе. Москва: Международные отношения, 1980. 343 с.

7. Воронин С. В. Основы фоносемантики. Москва: ЛЕНАНД, 2006. 242 с.

8. Газов-Гинзберг А. М. Был ли язык изобразителен в своих истоках? Москва: Наука, 1965. 183 с.

9. Гальперин И. Р. Очерки по стилистике английского языка. Москва: Литература на иностранных языках, 1958. 462 с.

10. Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ: Вища школа, 1985. 360 с.

11. Гаценко І. О. Типологічні особливості звуконаслідувальних слів (на матеріалі української, російської та англійської мов): автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.02.15. Київ, 2003, 21 с.

12. Горохова Л. А. О некоторых закономерностях перевода ономатопов в зависимости от функции, выполняемой ими в тексте. *Лингвистика. Перевод, межкультурная коммуникация*. Вып. 2. Пятигорск: ПГЛУ, 2000. С. 95–120.

13. Джером К. Джером. Троє в одному човні (Як не рахувати собаки). URL: https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3770.

14. Журавлев А. П. Звук и смысл. Москва: Просвещение, 1991. 160 с.

Шифр: Капела

15. Кінг С. Е. Воно: пер. з англ. О. Красюк, С. Крикун, А. Рогоза. Харків: КСД, 2015. 1061 с.

16. Левый И. Искусство перевода. Москва: Прогресс, 1974. 394 с.

17. Миньяр-Белоручев Р. К. Как стать переводчиком. Москва: Готика, 1999. 176 с.

18. Нелюбин Л. Л. Толковый переводоведческий словарь. Москва: Флинта, 2003. 320 с.

19. Ніколенко А. Г. Лексикологія англійської мови – теорія і практика. Вінниця: Нова Книга, 2007. 528 с.

20. По Е. А. Провалля і маятник: пер. з англ. Р.І. Доценко. Харків: Фоліо, 2006. 478 с.

21. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.

22. Треверс П. Л. Мері Поппінс. URL: https://www.rulit.me/books/meri-poppins-read-393323-4.html.

23. Cruse D. A. Lexical semantics. Avon: The Bath Press, 1987. 310 p.

24. Jerome K. Jerome. Three Men in a Boat (To Say Nothing of the Dog). URL: http://www.literaturepage.com/read/threemeninaboat.html.

25. King S. E. It (Kindle Edition). New York: Scribner, 2016. 1,169 p.

26. Poe E. A. Metzengerstein. Australia: Univeristy of Adelaide, 2014. URL: https://ebooks.adelaide.edu.au/p/poe/edgar_allan/metzengerstein/.

27. Travers P. L. Mary Poppins Comes Back. URL: https://www.bookscool.com/en/Mary-Poppins-Comes-Back-600031/2.